

Erityisasiantuntija
Kristiina Pitkäranta

24.4.2026

VALTIONEUVOSTON ASETUS yleistuesta

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Yleistukilaki (48/2026) tulee voimaan 1.5.2026. Kansaneläkelaitos maksaa työttömyyden perusteella yleistukea, jolla tarkoitetaan työttömyyden aikaisen perustoimeentulon turvaamiseksi tarkoitettua tukea. Yleistukilaki sisältää asetuksenantovaltuuksia. Työttömyysturvalaista (1290/2002) kumotaan peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea koskeva sääntely. Jotta yleistuen toimeenpano ja rahoitus toteutuvat 1.5.2026 voimaan tulevan lainsäädännön mukaisesti, on välttämätöntä antaa valtioneuvoston asetus yleistuesta.

Yleistukilain 16 §:ssä säädetään yleistuen tarveharkinnassa huomioon otettavista tuloista. Pykälän 3 momentin asetuksenantovaltuuden mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin pykälässä tarkoitetuista tarveharkinnassa huomioon otettavista tuloista.

Yleistukilain 33 §:ssä säädetään asetuksenantovaltuudesta toimeenpanoa koskevista säännöksistä. Pykälän 1 momentin mukaan yleistuen hakemisesta ja sen yhteydessä annettavista selvityksistä sekä yleistuen maksamisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Yleistukilain 54 § sisältää eräitä rahoituksia koskevia säännöksiä. Pykälän 4 momentin asetuksenantovaltuuden mukaan Kansaneläkelaitokselle suoritettavia ennakoita ja lopullista rahoitusta koskevasta menettelystä, 53 §:ssä tarkoitettua kuntien rahoitusosuuden perinnästä Kansaneläkelaitokselle sekä yleistuen rahoituksen vähimmäismäärästä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Yleistukilain 13 § koskee työttömyysturvalain 3 luvun soveltamista. Tasavallan presidentti on 24.4.2026 (TP 27/2026) vahvistanut lainmuutoksen, jolla yleistukilain 13 §:n 2 momenttiin on lisätty yritysomaisuuden myyntivoiton jaksottamista koskeva asetuksenantovaltuus (HE 13/2026 vp; EV 35/2026 vp). Pykälän 2 momentin asetuksenantovaltuuden mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset yritysomaisuuden myyntivoiton jaksottamisesta yleistuessa.

2 Asian valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä. Kansaneläkelaitos on osallistunut asetuksen valmisteluun.

3 Nykytila ja keskeiset ehdotukset

Yleistukilain asetuksenantovaltuudet vastaavat sisällöllisesti voimassa olevaan työttömyysturvalakiin sisältyviä asetuksenantovaltuuksia. Ehdotettu asetus vastaisi pääosin sitä, mitä on säädetty peruspäivärahan ja työmarkkinatuen osalta työttömyysturvalain täytäntöönpanosta annetussa asetuksessa (1330/2002) ja valtioneuvoston asetuksessa työttömyysetuutta määrättäessä huomioon otettavasta tulosta (1332/2002). Nykyisestä työmarkkinatuen tarveharkinnasta poiketen työasuntovähennys huomioitaisiin yleistuen tarveharkinnassa.

Asetuksessa säädettäisiin yleistuen maksamisesta, myyntivoiton jaksottamisesta yleistuessa, tarveharkinnasta, osittaisesta yleistuesta, tuloista tehtävistä vähennyksistä, yleistuen tarveharkinnassa tai osittaisessa yleistuessa huomioon otettavista tuloista, Kansaneläkelaitokselle maksettavasta ennakosta ja sen tarkistamisesta, Työllisyysrahaston lopullisen rahoituksen vahvistamisesta, kunnan rahoitusosuuden perimisestä ja maksamisesta sekä kunnan lopullisen rahoituksen vahvistamisesta.

4 Pääasialliset vaikutukset

Yleistukilainsäädäntökokonaisuuden vaikutukset on arvioitu sitä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 112/2025 vp). Ehdotetulla asetuksella ei arvioida olevan vähäistä suurempia vaikutuksia hallituksen esityksessä kuvatun lisäksi.

Työasuntovähennyksen huomioimisella yleistuen tarveharkinnassa arvioidaan olevan vain vähäisiä vaikutuksia. Työasuntovähennyksen huomioiminen yleistuen tarveharkinnassa vähentää tarveharkinnassa huomioitavia yleistuen saajan vanhempien tuloja ja näin ollen voi nostaa yleistuen määrää. SISU-mikrosimulointimallin aineistolla on pyritty tunnistamaan henkilöt, joiden osittaiseen työmarkkinatuen tasoon vanhempien työasuntovähennyksen huomioiminen olisi kyseisenä vuonna vaikuttanut. Aineisto on vuodelta 2023, mutta kohdejoukkoon oletettavasti kuuluvia oli vain muutamia. Tämän perusteella voidaan olettaa, että työasuntovähennyksen huomioiminen yleistuen tarveharkinnassa ei koske merkittävää määrää yleistuen saajia.

5 Lausuntopalaute

Luonnoksista valtioneuvoston asetuksiksi yleistuesta, työttömyysturvalain täytäntöönpanosta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta ja työttömyysetuutta määrättäessä huomioon otettavasta tulosta annetun asetuksen 5 §:n muuttamisesta järjestettiin yhteinen lausuntokierros ajalla 4.3.2026-31.3.2026. Lausuntoa pyydettiin yhteensä 15 taholta, minkä lisäksi kaikilla halukkailla oli mahdollisuus antaa lausuntonsa Lausuntopalvelu.fi -palvelussa. Määräaikaan mennessä Lausuntopalveluun saapui yhteensä 22 lausuntoa.

Lausuntopalveluun määräajassa saapuneet lausunnot: Suomen Kuntaliitto ry, Kansaneläkelaitos, Suomen Yrittäjät ry, työ- ja elinkeinoministeriö, Työttömyyskassojen yhteisjärjestö ry, Mikro- ja yksityisyritykset ry, Kuljetusliitot KL ry, Työllisyysrahasto, Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Suomen ammattiliittojen keskusjärjestö SAK ry, Keva, Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto ry, STTK ry, Eläketurvakeskus, Eläkkeensaajien keskusliitto EKL ry, Palvelualojen ammattiliitto PAM ry, Omaishoitajaliitto ry sekä neljä yksityishenkilöksi katsottavaa lausujaa. Kansaneläkelaitos totesi, että se on osallistunut yleistukiasetuksen ja täytäntöönpanoasetuksen valmisteluun, eikä sillä ole huomautettavaa asetuksiin tai niiden perustelumuihin. Työ- ja elinkeinoministeriö ja valtionvarainministeriö ilmoittivat, ettei niillä ole asiasta lausuttavaa. Suomen Yrittäjät ry ja Elinkeinoelämän keskusliitto EK totesivat, ettei niillä ole huomautettavaa asetuksiin. Työttömyyskassojen yhteisjärjestö ilmoitti, että sillä ei ole lausuttavaa.

Työllisyysrahasto on lausunut valtion ja Työllisyysrahaston lopullisen rahoituksen vahvistamisesta. Työllisyysrahaston lausunnon mukaan Työllisyysrahaston edellisen vuoden lopullinen rahoitus on vahvistettu viime vuosina vasta keväällä Kansaneläkelaitoksen tilinpäätöksen vahvistuttua. Lisäksi Työllisyysrahasto on lausunnossaan todennut, että se ei saa Kansaneläkelaitokselta ennakoita koskevia ilmoituksia vaan käytäntönä on ollut, että lähtökohtaisesti ennakot maksetaan tasasuuruksina erinä kuukausittain. Työllisyysrahasto on lausunnossaan ehdottanut, että lopullisten maksusuuksien vahvistusta koskeva aikamääre päivitettäisiin tässä yhteydessä vastaamaan nykyisin vallitsevaa käytäntöä. Asetusluonnosta on muutettu Työllisyysrahaston lausuntopalautteen perusteella. Asetusluonnoksen 7 §:n mukaan valtio vahvistaisi yleistukilain 50 §:n 2 momentin mukaisen Työllisyysrahaston lopullisen maksusuuden viimeistään maksuvuotta seuraavan elokuun loppuun mennessä.

Useat lausunnonantajat katsoivat lausunnoissaan, että osittaista varhennettua vanhuuseläkettä (OVE) ei tulisi ottaa huomioon yleistuen tarveharkinnassa. Useiden lausunnonantajien näkemyksen mukaan OVE tulisi lisätä asetuksen 5 §:än tuloksi, jota ei oteta huomioon tarveharkinnassa. Osittaisen varhennettua vanhuuseläkkeen yleistuen tarveharkinnassa huomioimista koskevan lausuntopalautteen osalta todetaan seuraavaa. Niistä etuuksista ja korvauksista, joita ei oteta tarveharkinnassa tuloina huomioon, säädetään lain tasolla yleistukilain 16 §:n 2 momentissa. Yleistukilain 16 §:n asetuksenantovaltuuden mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin mainitussa pykälässä tarkoitetuista tarveharkinnassa huomioon otettavista tuloista. Todetaan lisäksi, että eduskunta edellyttää lausumassaan (EV 35/2026), että valtioneuvosto selvittää yleistuen tarveharkinnan vaikutukset henkilöihin, jotka ovat tehneet päätöksen siirtyä osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle, ja tuo viipymättä kevälistuntokauden 2026 aikana eduskunnan käsiteltäväksi tarvittavat lain muutokset ennakoimattomien vaikutusten korjaamiseksi. Eduskunnan lausuman johdosta sosiaali- ja terveystieteiden ministeriössä on aloitettu hallituksen esityksen valmistelu.

Omaishoitajaliitto ry ehdotti lausunnossaan, että omaishoidon tuesta annetun lain (937/2005) mukainen hoitopalkkio lisättäisiin yleistukiasetuksen 5 §:än tuloksi, jota ei otettaisi yleistuen tarveharkinnassa huomioon. Palvelualojen ammattiliitto PAM ry kiinnittää lausunnossaan huomiota yleistukiasetusluonnoksen vaikutusarviointeihin. Todetaan, että lausuntopalaute ei aiheuta muutosta asetusehdotukseen. Niistä etuuksista ja korvauksista, joita ei oteta tarveharkinnassa tuloina huomioon, säädetään lain tasolla yleistukilain 16 §:n 2 momentissa. Yleistukilainsäädännön vaikutukset on arvioitu hallituksen esityksessä HE 112/2025 vp.

Mikro- ja yksinyrittäjät ry kiinnittää erityistä huomiota yritysomaisuuden myyntivoiton jaksotusta koskevaan sääntelyyn. Todetaan, että asetuseräluonnoksissa ei ehdoteta muutosta yritysomaisuuden myyntivoiton jaksotusta koskevan sääntelyn nykytilaan. Mikro- ja yksinyrittäjät ry:n lausuntopalaute ei aiheuta muutosta asetukseen.

Asetuseräluonnoksen valmistelua on lausuntokierroksen aikana ja sen jälkeen jatkettu sosiaali- ja terveysministeriön virkavalmisteluna. Asetuseräluonnokseen lausuntokierroksen jälkeen tehdyistä muutoksista on keskusteltu Työllisyysrahaston ja Kansaneläkelaitoksen kanssa.

6 Säännöskohtaiset perustelut

1 §. Yleistuen maksaminen. Pykälässä säädettäisiin yleistuen maksamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan yleistuki maksettaisiin maksukausittain jälkikäteen siten, että ensimmäinen maksukausi on kaksi viikkoa ja kukin seuraava maksukausi neljä viikkoa. Yleistuki maksettaisiin niin, että se on hakijan nostettavissa viikon kuluessa maksukauden päättymisestä. Pykälän 2 momentin mukaan yleistuki voitaisiin maksaa neljää viikkoa tai kuukautta lyhyemmältä ajalta, jos työnhakija aloittaa työn maksukauden aikana. Pykälän 3 momentin mukaan yleistukilain 15 §:n 2 momentin nojalla soviteltu yleistuki sekä kulukorvaus voitaisiin maksaa kuukausittain jälkikäteen. Kulukorvauksesta säädetään työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) 103 §:ssä ja työttömyysturvalain 10 luvun 6 §:ssä. Ehdotettu sääntely vastaisi sitä, mitä työmarkkinatuen ja peruspäivärahan osalta on tällä hetkellä voimassa.

2 §. Jaksotuslaskelma. Pykälässä säädettäisiin myyntivoiton jaksotuslaskelmasta. Pykälän 1 momentin mukaan myyntivoitto jaksotettaisiin yrittäjän työtulon perusteella laskien kuinka monen kuukauden työtuloa myyntivoitto vastaa. Jaksotus tehtäisiin kuitenkin yleistuen määrän perusteella, jos se on suurempi kuin 2 momentissa tarkoitettu työtulo. Jos jaksotuksen jälkeen jää jakojäännöstä, kuukauteen katsotaan sisältyvän 21,5 työpäivää. Pykälän 2 momentin mukaan työtulona pidettäisiin henkilön yritystoimintaa koskevan eläkevakuutuksen perusteena olevaa työtuloa. Jos henkilöllä ei ole ollut yritystoimintaa koskevaa eläkevakuutusta tai jos eläkevakuutuksen suuruus on ollut ilmeisessä epäsuhteessa yritystoiminnan suuruuteen, käytettäisiin jaksotuksessa sitä työtuloa, jonka perusteella henkilön olisi pitänyt ottaa eläkevakuutus yritystoimintaa varten. Säännös vastaisi muutoin nykyistä työmarkkinatukea ja peruspäivärahaa koskevaa sääntelyä, mutta jaksotus tehtäisiin vähintään yleistuen määrän perusteella.

3 §. Yleistuen tarveharkinta ja osittainen yleistuki. Pykälässä säädettäisiin yleistuen tarveharkinnasta ja osittaisesta yleistuesta. Yleistuen tarveharkinnassa ja osittaisessa yleistuessa huomioon otettavat tulot arvioitaisiin sen mukaan, kuinka paljon niitä työttömyysaikana tulee jatkuvasti olemaan, tai sen mukaan, minkä tulojen on katsottava vaikuttavan henkilön tulotasoon työttömyysaikana, vaikka tulojen saamisaika poikkeaisi työttömyysajasta. Ennen tarveharkintaa tai osittaisen yleistuen määräämistä yleistukeen vaikuttavasta tulosta vähennettäisiin tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneet menot. Säännös vastaisi työmarkkinatuen tarveharkinnan ja osittaisen työmarkkinatuen nykytilaa.

4 §. Tuloista tehtävät vähennykset. Pykälässä säädettäisiin yleistuen maksamisajankohdan tilannetta vastaavista tuloista vähennettävistä tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuvista menoista. Vähennettäviä menoja olisivat tuloverolain (1535/1992) 54 §:n tarkoittamat tulonhankkimismenot ja tuloverolain 93–95 sekä 95 a §:n mukaiset tulon hankkimismenot.

Ehdotus vastaisi työmarkkinatukea koskevaa nykyistä sääntelyä tuloverolain 95 a §:n työasuntovähennyistä lukuun ottamatta. Tuloverolain 95 a §:ssä säädetään työasunnosta johtuvat kustannukset tietyin edellytyksin vähennyskelpoisiksi tulonhankkimiskuluiksi. Työasuntovähennys on tulonhankkimiskuluna tehtävä vähennys vastaavasti kuin muut työmarkkinatuen maksamisajankohdan tilannetta vastaavista tuloista vähennettävät tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuvat menot. Tämän vuoksi on perusteltua, että myös

työasuntovähennys vähennettäisiin yleistuen maksamisajankohdan tilannetta vastaavista tuloista tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuvana menona.

5 §. Huomioon otettavat tulot. Pykälässä säädettäisiin siitä, mitä pidettäisiin yleistuen tarveharkinnassa tai osittaisessa yleistuessa huomioitavina maksamisajankohdan tilannetta vastaavina tuloina. Tuloina pidettäisiin kaikkia työttömän tai hänen vanhempiansa tuloja tulon lähteestä ja veronalaisuudesta riippumatta, kuitenkin lukuun ottamatta satunnaisia tuloja, erityisistä kustannuksista saatuja korvauksia, vanhempien sellaisia työtuloja, joiden ansainta-aika on lyhyt ja joiden ei voida katsoa vaikuttavan henkilön tulotasoon työttömyyden kestäessä, takautuvana kertasuorituksena maksettavaa eläkettä, kiinteistön luovutuksen yhteydessä määräajaksi tai elinkaudeksi pidätettyä etuutta (syytinki); lapsen toiselta vanhemmalta saamaa elatusapua taikka tämän sijaan saatua elatustukea; tarveharkintaista vanhemman yleistukea tai muuta näihin rinnastettavaa tuloa. Ehdotettu sääntely vastaisi työmarkkinatuen nykyistä sääntelyä.

6 §. Kansaneläkelaitokselle maksettava ennakko ja sen tarkistaminen. Pykälän 1 momentin mukaan Kansaneläkelaitoksen olisi kuukausittain viimeistään kymmenen pankkipäivää ennen ennakon maksupäivää ilmoitettava valtiolle se ennakko, joka Kansaneläkelaitoksen arvion mukaan tarvitaan seuraavan kuukauden aikana maksettavien yleistukien, yleistuen rahoituksen vähimmäismäärän ja kulukorvausten maksamiseen. Käytännössä ilmoitus tehtäisiin sosiaali- ja terveysministeriölle. Sääntely vastaisi työmarkkinatuen ja peruspäivärahan osalta säädettyä pääosin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valtion maksamasta ennakosta. Pykälän 2 momentin mukaan valtio suorittaisi Kansaneläkelaitokselle sosiaaliturvan yleisrahastoon 1 momentin mukaisen ennakon edeltävän kuukauden toiseksi viimeisenä pankkipäivänä. Poikkeuksellisissa tilanteissa ennakon maksupäivää voitaisiin siirtää aikaisemmaksi tai myöhemmäksi. Ehdotus vastaisi valtion ennakoiden maksamista koskevaa nykyistä sääntelyä.

Pykälän 3 momentin mukaan tietynä kuukautena maksetun 1 momentissa tarkoitettujen yleistukien määrän, yleistuen rahoituksen vähimmäismäärän ja kulukorvausten määrän kattamiseksi tarkoitettun ennakon ja toteutuneen etuusmenon erotus otettaisiin huomioon kyseessä olevaa kuukautta seuraavan kolmannen kuukauden ennakkoa määrättäessä. Ehdotus vastaisi valtion ennakoiden maksamista koskevaa nykyistä sääntelyä.

Pykälän 4 momentin mukaan kalenterivuonna maksettujen yleistukien, yleistuen rahoituksen vähimmäismäärän ja kulukorvausten valtionosuuden ennakoiden ja toteutuneiden maksuosuuksien erotus otettaisiin huomioon viimeistään Kansaneläkelaitoksen tilinpäätöksen valmistumisen jälkeisen elokuun loppuun mennessä.

7 §. Työllisyysrahaston lopullisen rahoitusosuuden vahvistaminen. Pykälän mukaan valtio vahvistaisi yleistukilain 50 §:n 2 momentin mukaisen Työllisyysrahaston lopullisen maksuosuuden viimeistään maksuvuotta seuraavan elokuun loppuun mennessä. Käytännössä sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaisi Työllisyysrahaston lopullisen maksuosuuden.

Yleistukilain 50 §:n 2 momentin mukaan yleistuki rahoitetaan valtion varojen ja yleistuen saajan kotikunnan rahoitusosuuden lisäksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 23 §:n mukaisella työttömyysvakuutusmaksun tuotoilla enintään 400 yleistuen maksupäivältä, jos yleistuen saaja on täyttänyt työttömyysturvalain 5 luvussa tarkoitettun palkansaajan työssäoloehdon. Yleistukea ei kuitenkaan rahoiteta työttömyysvakuutusmaksuilla, jos yleistuen saajan oikeus ansiopäivärahaan on päättynyt työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:ssä säädetyn enimmäisajan täyttymisen vuoksi.

Työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 23 §:ssä säädetään Työllisyysrahaston velvollisuudesta tilittää palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun kertymä Kansaneläkelaitokselle. Työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 23 §:n 3 momentti sisältää asetuksenantovaltuuden, jonka mukaan tilittävän määrän laskemisesta ja maksamisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Tilittävien ennakoiden laskemisesta ja maksamisesta säädetään työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1277/2014) 1 ja 2 §:ssä.

8 §. Kunnan rahoitusosuuden periminen ja maksaminen. Pykälä säädettäisiin siitä, että Kansaneläkelaitoksen on kuukauden 15 päivään mennessä lähetettävä kunnalle lasku yleistukilain 51 §:n mukaisesta kunnan rahoitusosuudesta edellisen kuukauden aikana maksettua yleistukeen. Laskun eräpäivä on laskun lähettämiskuukauden 28 päivä. Laskuun tulee liittää yleistukilain 48 §:n 2 momentissa tarkoitettut tiedot. Yleistukilain 48 §:n 2 momentin mukaan Kansaneläkelaitoksella on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus antaa kotikunnalle sellaisen yleistuen saajan henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, jolle maksettua yleistukea rahoitetaan kunnan varoista yleistukilain 51 §:n nojalla, sekä tiedot hänelle edellisenä kuukautena maksetun yleistuen määrästä. Kansaneläkelaitoksella on myös oikeus antaa kotikunnalle sellaisen yleistuen saajan henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, jolle on maksettu yleistukea yhteensä 60 päivältä. Ehdotus vastaisi nykyistä kunnan rahoitusosuuden perimistä ja maksamista koskevaa sääntelyä.

9 §. Kunnan lopullisen rahoituksen vahvistaminen. Pykälän mukaan Kansaneläkelaitoksen on tilinpäätöksensä yhteydessä vuosittain vahvistettava määrä, joka kuntien on tullut rahoitusosuutenaan yleistukeen suorittaa. Säännös vastaa peruspäivärahan ja työmarkkinatuen osalta nykyisin säädettyä.

10 §. Voimaantulo. Pykälässä säädettäisiin asetuksen voimaantulosta. Asetus tulisi voimaan 1 päivänä toukokuuta 2026.

7 Voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulemaan voimaan 1.5.2026.

Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen yleistuesta.